

Українська хата

ЛІТЕРАТУРНО – КРИТИЧНИЙ
ГРОМАДСЬКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
МІСЯЧНИК

Київ — річник VI — 1914

Том VIII.

НА 14 РІК.

Серед хмар в високім небі
Тоне срібний корабель,
Наче ангел переходить
На штирнадцятий шабель.

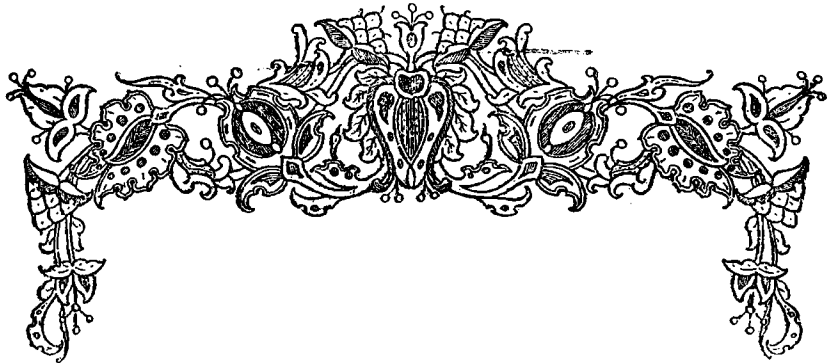
—

Я дивлюся в чорні хвилі
В безконечній вишині
І пливу, як срібний місяць
В незміримій глибині.

—

Місяць топче шлях утертий
Вкола матінки землі..
— »Де-ж мої стежки зійдуться?!...«
Викрик тана десь в імлі...

Ол. Неприцький-Грановський.

25. II

1814—1914

Taras Schewtschenko der grösste Dichter der Ukraine. Zur Jahrhundertfeier seiner Geburt. Herausgegeben von Dr Wladimir Kuchnir und Alexander Popowicz. Wien 1914. Verlag »Ukrainische Rundschau«.

Книжка солідної форми, на ліпшій папері, з п'ятьма ілюстраціями і портретом Шевченка (в шапці) на обгортці представляється понажно, як се і пристало зі взгляду на її ціль: інформовання Європи. На першій сторонці хоч коротка, та вичерпуюча прегарна »Присвята« Івана Франка. Дальше ряд статей: Д-р Т. Галіп »Найбільший співак України«, О. Попович »Ш—ко як лірик«, М. Данько »Політичні мотиви в поезіях Ш—ка«, І. Труш »Малярство в житю Ш—ка«, К. Широцький »Штихи Ш—ка«, Д-р М. Волошин »Поезії Ш—ка, як жерело музичної творчості«, Д-р В. Кушнір »Ш—ко, як представник українських політичних тенденцій свого часу« — написаних з хистом з котрих остання особливо цікава через зручне згрупування і освітлення нових матеріалів. Опріч автобіографії, важніших дат з життя Ш—ка, перекладу деяких місць з дневника, споминів сучасників Н. Тургенєва і Мих. Мікешина та Кулішевої оди до Ш—ка в пер. О. Поповича займають чималу частину книжки переклади поезій Ш—ка. Переклади зладають по більшій часті Артуром Бошом $\times 9 \times$ і О. Поповичем $\times 8 \times$, І. Франком, Юлія Віржинія, П. Г. Обріст і С. Шпойнарівський по одному, представляються різнородно, але все-ж, — ніде правди діти, — є лише слабим і зломаним відгомном оригіналу. Перекладчики майже не дотримуються ритмічної будови Ш-кових поезій і се робить їх переклади менше вартними. Вийком є Артур Бош і через се переклади його видають найбільше удатними. Загалом освітлює книжка Шевченка всесторонно і належито. »Ukrainische Rundschau« зробила сим виданням українству велику прислугу.

М. В.

„Украинский народъ въ его прошломъ и настоящемъ“. Подъ редакціей проф. Э. К. Волкова, проф. М. С. Грушевскаго, проф. М. М. Ковалевскаго, акад. Э. Е. Корша, проф. А. Е. Крымскаго, проф. М. И. Туганъ-Барановскаго и акад. А. А. Шахматова. Томъ I. С.-Петербургъ, 1914 г. ст. 360, изд. М. А. Славинскаго.

Перший том оповіщеного видання, що представить капітальну працю що - до вивчення становища української нації в минулому й сучасному, вже вийшов після довгого чекання в зацікавлених колах. Видання такого нема ще й укр. мовою, бо ініціатори його думали, очевидно, в першу чергу сказати правду про укр. нарід російському громадянству: розвіяти ілюзійні погляди на „руськість“ українців, розвіяти полицейсько-участкову концепцію укр. історії якою заражене все російське і українське громадянство, одкрити основні тенденції і прикмети укр. національної стихії, — взагалі сказати дійсну правду про українську націю. Задача безумовно почесна, хоч і важка, бо де проломлюється віковична крига — там треба роботи титана. Перечислені в горі імена редакторів цілком імпонують на прикладі до зазначеного завдання, як ми розуміємо. Люде науки, досвідчені і фахові в народознавстві — вони винесуть з честю на своїх плечах важку працю, до якої вже взялись. Коли все видання вийде на люде, тоді не повинно бути місця тому, „незнанню“, яким оправдується і російське і наше громадянство що - до українських справ. Це епохальне видання мусить покласти кінець всякому верхоглядству в обох громадянствах на укр. справі.

Переходимо до I тому. Він складається з двох праць невтормого проф. М. С. Грушевського: 1) „Развитіе украинскихъ изученій въ XIX вѣкѣ и раскрытіе въ нихъ основныхъ вопросовъ украиновѣдѣнія“ (ст. 1—37) і 2) „Исторія украинскаго народа“ (ст. 37—360)

Перша праця уявляє з себе побіжний огляд трудів, починаючи з кінця XVIII в., аж до останніх часів що сяк або так розкривають битіє українського народу. Нема чого казати, що такий огляд, що держиться не тільки хронології, а й стежить за генезисом кожної думки по українознавству, вхоплює її щаблі од примітиву до тонкості мишлення в наш час, — має першорядну вагу для всякого, хто, хоче студювати питання українського життя; він дає вихідні точки, без яких в нетрях сирих матеріалів доводиться тільки блудити. Синтетичний характер цієї роботи проф. М. Грушевського дає стислий, але виразний малюнок пройденого шляху в українознавстві. Такий же характер стислого і блискучого синтезу носить і друга праця нашого славного історика — „Історія українського народу“. Вона вся оперта на величезному фундаменті попередніх праць проф. М. С. Грушевського (головно на „Історії України - Руси“) і уявляє собою не фабулярне оповідання, а синтетичний огляд сил і ідей, що так або інакше надавали ходу нашій історії, оформлювали думки і тенденції кожного часу, означали панування одних і занепад інших образуючих сил. Труд проф. Грушевського дає розложені в генетичному звязку глибоко наукові дедукції, од яких може брать початок всяка громадська робота передовсім наукова і літературна, на Україні, а для читачів інших націй дає основу для вироблення, що так скажу, філософії історії українського народу. Я не буду посилатись на »спеціалістів«, що провірять правильність методу і висновків цієї праці бо доведеться послатись на самого проф. М. Грушевського. Ми, як громадяне - читачі, приймаємо ці висновки, поправки до яких дасть хіба вже сама історія, як єдиний компетентний судія. Опріч наукової об'єктивності мушу зазначити ще прикмету цих праць. повний брак сантименталізму, що псує всі роботи українських діячів, а натомість високий тон життєвої енергії, буянне творчої стихії, що проймає праці проф. М. Грушевського. Це вистанне мусить бути на столі у кожної людини, що хоче звати себе інделегентною.

М. Сріблянський.

Літературна хроніка (нові книжки).

Михайл Семенко. *Кверо-футурізм*, поезопісні. »Кверо« № 2. К. 914. ц. 40 к.

Василь Пачовський. *Сфинкс Європи*, драма в 3 діях. Музика Ст. Людкевича. Ст. 68. Ціна 1. 60 к. Львів. 1914.

Іван Франко (перер. з нім—го): *Лис Микита*. Накл. укр. рус. видав. спілки у Львові. Київ, 1914. Стор. 152, 16°, (з мал.) Ц. 50 к.

Гаврило Левченко. »*Цігільний шлюб*«, п'єса на 3 дії. Вид. Є. В. Пустовойтова. К. 1914. Стор. 35, 16°, Ц. 20 к.

А. Т. Грабина. *Чарі весни* (оповід.) 15 ст., ціна 15 коп.

Збірник, присвячений Іванові Франкові в сороколіття письменської діяльності. Записки Наук. Т-ва ім. Шевченка. Рік 1913. Том CXVII і CXVIII.

Taras Schewtschenko. Der grösste Dichter der Ukraine. Zur Janrhunderfeier seiner Geburt. Herausgegeben von Dr Wladimir Kuschnir und Alexander Popowicz. Wien. 1914. Verlag »Ukrainische Rundschau«.

П. Чижевський. »*Про земство та як обірати земських гласних*«. Видав. »Вік« № 70. К. 1914. Стор. 27, 8°. Ц. 10 к.

Гр. Новаленко. »*Як побороти нашого ворога?*« (про туберкульоз). Бібліотека Життя і Знання. Полтава, 1914. Стор. 27, 8°. Ц. 10 к.

С. Русова. »*Нова школа*«. Вид. »Укр. пед. Бібліотеки« № 4. К. 1914. Стор. 24. Ц. 4 к.